

Sygn. akt II UK 206/17

POSTANOWIENIE

Dnia 6 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska

w sprawie z wniosku R.P-B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.
o rentę rodzinną,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 6 marca 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 31 sierpnia 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2016 r. Sąd Apelacyjny w [...], III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację R.P-B. od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 30 października 2013 r., którym oddalono jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w P. z dnia 28 listopada 2012 r. w przedmiocie odmowy przywrócenia prawa do renty rodzinnej od dnia 1 listopada 2012 r. ze względu na ustanie zdolności do pracy (art. 57, 65 i 70 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887). Sąd pierwszej instancji przeprowadził dowód z łącznej opinii biegłych sądowych ortopedy, psychiatry oraz psychologa i uzyskał potwierdzenie, że w stosunku do orzeczenia lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 czerwca 2010 r. powstała zmiana polegająca na niestwierdzeniu przesłanek klinicznych organicznego

zaburzenia nastroju.

Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe o opinię biegłego chirurga naczyniowego oraz dowody z uzupełniających opinii biegłych psychiatry, psychologa oraz specjalisty medycyny pracy oraz dopuścił ustne opinie tych biegłych i biegłego chirurga ortopedy, którzy podtrzymali swoje dotychczasowe opinie pisemne. Na ich podstawie uznał, że zaskarżony wyrok był prawidłowy.

Skarga kasacyjna ubezpieczonej została oparta na zarzucie nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji, tj. na art. 379 pkt 5 w związku z art. 299 i 391 § 1 k.p.c. z powodu nieprzeprowadzenia dowodu z przesłuchania ubezpieczonej zgłoszonego po raz pierwszy w postępowaniu apelacyjnym, co uniemożliwiło jej wypowiedzenie się co do okoliczności, na które miały być dopuszczone zawnioskowane opinie biegłych oraz spowodowało wydanie orzeczenia na podstawie niewystarczającego materiału dowodowego, a w rezultacie doprowadziło do pozbawienia strony możliwości obrony jej praw. Skarżąca zarzuciła także naruszenie przepisów postępowania mogących mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 212 § 1, 217 § 2 w związku z art. 299 oraz 227 w związku z art. 278, 379 pkt 5 i art. 381 k.p.c. przez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z przesłuchania skarżącej w postępowaniu apelacyjnym; art. 227 w związku z art. 236 i z art. 354 w związku z art. 378 § 1, a także art. 381 k.p.c. przez nierozpoznanie wniosków dowodowych złożonych w postępowaniu apelacyjnym oraz niewydanie postanowienia w tym przedmiocie. Zarzuciła również naruszenie art. 381 w związku z art. 328 § 2 i art. 391 § 1 k.p.c., polegające na nieprzeprowadzeniu przez Sąd drugiej instancji dowodu z przesłuchania ubezpieczonej i z zeznań prowadzącego jej leczenie lekarza psychiatry i niewskazania w uzasadnieniu wyroku, dlaczego zostały one pominięte.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca stwierdziła, że wykazała przesłankę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 3 w związku z art. 379 pkt 5 k.p.c., gdyż nie została wysłuchana zarówno przez Sąd pierwszej jak i drugiej instancji oraz nie zapewniono jej możliwości ustosunkowania się do wyników postępowania dowodowego, choć kwestionowała rzetelność i fachowość sporządzonych w sprawie opinii biegłych, w tym zwłaszcza metodykę ich pracy. Podniosła, że skoro istniała konieczność przeprowadzenia postępowania

dowodowego, pominięcie zaoferowanego środka dowodowego z powołaniem się na wyjaśnienie sprawy oznacza pozbawienie strony możliwości udowodnienia jej twierdzeń.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżąca sformułowała wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparty na przyczynie kasacyjnej ujętej w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. Należy w związku z tym zwrócić uwagę, że pozbawienie strony możliwości obrony przysługujących jej praw polega na całkowitym odjęciu jej w postępowaniu sądowym, wbrew jej woli, możliwości podejmowania albo świadomego zaniechania czynności procesowych zmierzających do ochrony jej sfery prawnej (por. np. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 1961 r., 3 CR 953/60, NP 1963 nr 1, s. 117 i wyroki z dnia 20 stycznia 1966 r., II PR 371/65, OSNCP 1966 nr 10, poz. 172 oraz z dnia 27 maja 1999 r., II CKN 318/98, niepublikowany). Nie można stwierdzić nieważności postępowania, gdy strona podjęła czynności w procesie i odczuwała jedynie utrudnienia w popieraniu dochodzonych roszczeń lub w obronie przed żądaniami strony przeciwnej (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 1961 r., 3 CR 953/60, NP 1963 nr 1, s. 117 z glosą W. Siedleckiego i wyroki z dnia 14 czerwca 1968 r., I CR 432/67, OSNCP 1969 nr 7-8, poz. 137, z dnia 1 października 1998 r., I PKN 359/98, OSNAPiUS 1999 nr 21, poz. 681, z dnia 2 kwietnia 1998 r., I PKN 521/97, OSNAPiUS 1999 nr 6, poz. 203 i z dnia 10 marca 1998 r., I CKN 524/97, Prok. i Prawo 1999 nr 5, s. 43).

Skarżąca swobodnie korzystała w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji z prawa do wypowiedzi na temat swoich problemów zdrowotnych. Na rozprawie w dniu 12 lipca 2016 r., na której były przeprowadzane dowody z ustnych opinii psychiatry i chirurga, podejmowała z nimi dyskusję oraz uzyskiwała

wyjaśnienia. To natomiast, czy istniała potrzeba przeprowadzenia dowodu z jej przesłuchania jako strony. tzn. czy po przeprowadzeniu wszystkich dowodów lub w razie ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 299 k.p.c.) należało do Sądu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1974 r., I CR 562/74, niepubl., z dnia 24 sierpnia 1972 r., II CR 222/72, OSP 1973 nr 5, poz. 93; z dnia 21 listopada 1974 r., II CR 638/74, OSPiKA 1975 nr 5, poz. 108 z uwagami w przeglądach orzecznictwa W. Siedleckiego, PiP 1976 z. 5, s. 123 i E. Wengerka, NP 1976 z. 7-8, s. 1134; z dnia 6 marca 1997 r., II UKN 23/97, OSNAPiUS 1997 nr 23, poz. 476; z dnia 21 maja 1997 r., II UKN 131/97, OSNAPiUS 1998 nr 3, poz. 100; z dnia 18 września 1997 r., II UKN 260/97, OSNAPUS 1998 nr 13, poz. 408, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 1997 r., II CKN 457/97, BSN 1998 nr 2, s. 14).

Nie budzi wątpliwości, że przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron w sprawach o prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy jest zbędne, gdy ocena stanu zdrowia może być dokonana na podstawie kompletnej dokumentacji lekarskiej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 1998 r., I PKN 94/98, OSNAPiUS 1999 nr 14, poz. 451, z dnia 10 listopada 1998 r., I PKN 425/98, OSNAPiUS 1999 nr 24, poz. 790 oraz z dnia 8 lutego 2000 r., II UKN 381/99, OSNAPiUS 2001 nr 14, poz. 466, z dnia 8 lutego 2000 r., II UKN 381/99, OSNAPiUS 2001 nr 14, poz. 466).

W tym stanie rzeczy odwołanie się do argumentów wskazujących, że skarga kasacyjna powinna być przyjęta do rozpoznania z tego powodu, iż nie doszło do nieważności postępowania jest nieuzasadnione.

Uwzględniając to, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c.